

Адаёймаджы Барты Æхсæнад: Адаёймаджы Барты Æппæтиумæйаг Деклараци.

Ист æрцыд ИНО-йы Генералон Ассамблейы 1948 азы 10 декабры.

РАЗДЫРД.

Нæй рохуаты уадзæн æппæт дзыллæджын бинонты уæнгтæн сæ намысæн аргъ скæнын, стæй се 'мхуызон æмæ æнæхицæнгæнгæ бартæ, кæй сты сæрибардзинад, рæстдзинад æмæ æппæтиумæйаг сабырдзинады бындур; æмæ нæй рохуаты уадзæн, æнæрвæссондзинад æмæ ницæмæдард кæй æркодтой варварон акттæм, кæцытæ хъыгдарынц адаёймаджы намыс, æмæ ахæм дунейы арæст, кæцыйы адæмæн уыздæн дзырды бар æмæ уыздысты хицæн тас æмæ магуырдынадæй, хъуыстгонд у куыд адæмы стыр тырнынад; æмæ нæй рохуаты уадзæн, æнæмæнг хъæуы, цммæй адаёймаджы бартæ хъахъæд цæуой закъоны тыхæй, цæмæй адаёймаг йæхæдæг ма 'рхауа ахæм уавæрмæ æмæ ма сыста æфхæрды ныхмæ, æмæ нæй рохуаты уадзæн, хъуамæ æххуысгонд цæуа адæмты 'хсæн хæлардзинад рæзынæн; æмæ хъусдардмæ исгæйæ, Иугонд Нациты адæмтæ кæй бафидар кодтой Уставы сæ уырнынад адаёймаджы бындурон бартæм, адаёймаджы намысы аргъадмæ, сылгоймаг æмæ нæлгоймаджы æмбарадмæ, æмæ бауынаффæ кодтой социалон прогресс æмæ царды хуыздæр кæнынаен сæрибар уæвгæйæ æххуыс кæнын; æмæ нæй рохуаты уадзæн, паддзахæдтæ-уæнгтæ, кæй бавæрдтой ныфс ахъаз кæнын, Иугонд Нациты Организацимæ кусгæйæ, æппæтиумæйаг аргъгæнынад æмæ адаёймаджы бындурон бартæ фидар кæнынаен æххуыс кæнын. Нæй рохуаты уадзæн, ацы бартæн кæй ис стыр нысаниуæг ацы хæс сæххæст кæнынаен. Генералон Асамблей расидтис ацы деклараци куыд хæслæвæрд, кæцы хъуамæ æххæст кæной æппæт адæмтæ æмæ паддзахæдтæ, цæмæй алы адаёймаг æмæ æхсæнады уæнг дæр æппындух рухсад æмæ ахуырадмæ тыргæйæ, æххуыс кæной ацы бартæ хъахъæнынаен, æмæ сæ парахат кæной куыд Организацийы паддзахæдты æмæ адæмты 'хсæн, афтæ уыцы териториты адæмы 'хсæн, кæцытæ сты сæ юрисдикцийы.

УАЦ 1.

Адаёймæгтæ се 'ппæт дæр райгуырынц сæрибарæй æмæ æмхуызонæй сæ барты. Уыдон æххæст сты зонд æмæ намысæй, æмæ кæрæдзийæн хъуамæ уой æфсымæрты хуызæн.

УАЦ 2

Алы адаёймагæн дæр хъуамæ уой æппæт бартæ æмæ сæрибарæдтæ, ацы Декларацимæ гæсгæ, æнæ исты хицæндзинæдтæй, ома, адæмыхаттмæ зондахастытæ, националон кæнæ социалон равзæрд, мулкон мыггагон кæнæ æндæр уавæры.

Уымæй уæлдай, нæй хицæн кæнаен политикон, барадон кæнæ æхсæнадæмон бындурыл уыцы паддзахад, кæцымæ хауы адаёймаг, цавæрфæнды паддзахад дæр уæд.

УАЦ 3

Алы адаёймагæн дæр ис бар цæрынаен, сæрибар æмæ хи æдасдзинадæн.

УАЦ 4.

Хъуамæ мачи уа цагъар æмæ уацары; цагъар æмæ цагъайрæгты уæйгæнынадæн бар нæй сæ алы хуызты дæр.

УАЦ 5.

Хъуамæ тухæнæй макæй марой, макæй намыс хъуамæ уа æфхæрд æмæ хъыгдард.

УАЦ 6.

Алы адаёймагæн дæр, кæм фæнды уæд, ис барадон хъахъæнынад.

УАЦ 7.

Адæм се `ппæтдæр закъоны раз сты æмхуызон æмæ сын ис бар, цæмæй сæ закъон хъахъæна æмхуызондæй. Се `ппæтæн ис бар, закъонмæ гæсгæ сæхи дискриминацийæ бахъахъæнынаен, кæцы халы ацы Декларацийы æгъдæуттæ.

УАЦ 8.

Алы адаёймагæн дæр ис бар æнтысджытæй йæ бартæ бахъахъæнын тæрхондоны, уыцы бартæ йын лæвæрд сты закъон æмæ конституцийæ.

УАЦ 9.

Хъуамæ мачи уа æвæндонæй ахст кæнæ тард.

УАЦ 10.

Алы адæймагæн дæр йæ бартæ æмæ йæ хæстæ, стæй йæ аххосаджы растдзинад сбæрæг кæнынæн ис бартæ æппæт æмхуызонады бындурыл, цæмæй йæ хъуыддагмæ каст цæуа хъуыстгондæй æмæ æппæт рæстдзинады домæнтимæ æнæдæлбар æмæ рæстдзæвин тæрхондоны.

УАЦ 11.

Алы адæймаг дæр, исты фыдракæнды аххосджын, йæ бартæм гæсгæ гæу аххосджын, цалынмæ йæ аххос законмæ гæсгæ тæрхондоны рабæрæг уа, уæдмæ; уым дæр ын лæвæрд цæуы хъахъхъæнынад.

Хъуамæ макæмæн æрцауа тæрхонгонд, фыдракæндыл нымæд цы нæ цæуы, уыцы фыдракæнды тыххæй, националон закон кæнæ æхсæнадамон барæдмæ гæсгæ. Хъуамæ ма уа нысангонд ахæм æфхæрд, кæцы уыд нысангонд фыдракæнды рæстæг.

УАЦ 12.

Мачи хъуамæ уа хъыгдæрд йæхи æмæ йæ бинонты царды, йæ корреспонденцийы сусæгдзинæдты, стæй йæ кады.

УАЦ 13.

Алы адæймагæн дæр ис бар хибарæй цæуынаен æмæ йæхицæн цæрæнбынат æвзарынаен кæцыфæнды паддзахады дæр.

Алы адæймагæн дæр ис бар кæцыфæнды паддзахадæй ацæуынаен, уымæ йæхи паддзахадæй дæр, æмæ фæстæмæ йæхи паддзахадмæ сыздæхынаен.

УАЦ 14.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæхицæн иннæ паддзахæдты æмбæхсæн бынат агурынаен æмæ уыцы æмбæхсæн бынатæй пайда кæнынæн.

Ацы барæй нæй пайда кæнæн, Иугонд Нациты Организацийы нысантимæ æмæ уагæвæрдимæ баст цы нæу, ахæм фыдракæнд куы скæна, уæд.

УАЦ 15.

Алы адæймагæн дæр ис гражданиндзинады бар. Хъуамæ макæмæн уа ист йæ гражданиндзинад кæнæ йæ гражданиндзинад айвыны бар.

[Missing 15.2]

УАЦ 16.

Йæ кары чи бацыд, уыцы сылгоймæгтæ æмæ нæлгоймæгтæн æнæ исты къуылымпыы, нæдæр адамыхаттмæ гæсгæ, нæдæр динмæ гæсгæ, ис моймæ цæуыны æмæ бинонты кæныны бар. Уыдонæн ис æмхуызон бартæ куыд бинонты царды, афтæ, куы рахицæн уой, уæд.

Бинонтæ сты æхсæнады бындурон хай, æмæ сын ис æхсæнад æмæ паддзахады `рдыгæй хъахъхъæнынад исыны бар.

[Missing 16.3]

УАЦ 17.

Алы адæймагæн дæр ис бар, куыд йæхæдæг, афтæ иннæтимæ дæр, мулкæй пайда кæнынæн.

Хъуамæ мачи уа æнæбары йæ мулкæй хицæнгонд.

УАЦ 18.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæхи хъуыды, намыс æмæ динæн; ардæм хауы дин æмæ фæндтæ ивыны бар, куыд иунæгæй, афтæ иннæтимæ бастæй динон æмæ ритуалон æгъдæуттæ æххæстгæнæгæйæ.

УАЦ 19.

Алы адæймагæн дæр ис йæхи разæнгарддзинады бар æмæ сæ сæрибарæй равдисын дæр; ацы бармæ хауы хи разæнгарддзинадыл хæцын æмæ хибарæй агурын, исын æмæ парахат кæнын информаци æмæ фæндтæ цыфæнды мадзæлттæй паддзахадон арæнтæй хицæнæй.

УАЦ 20.

Алы адæймагæн дæр ис бар æмбырдтæ æмæ ассоциатитæ аразынаен. Хъуамæ мачи уа тыхæй исты ассоциацимæ конд.

[Missing 20.2]

УАЦ 21.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæ паддзахады разамынды архайын, хибарæй кæнæ та æвзæрст адæмы æххуысæй.

Алы адæймагæн дæр æмхуызонæй ис бар паддзахадон куыстмæ бацаеуын йæхи паддзахады.

Адæмы фæндон хъуамæ уа хицаудзинады бындур, ацы фæндон хъуамæ æвдыст цæуа æвзæрстыты, кæцытæ хъуамæ арæст цæуой æмхуызон æвзæрстадон барты бындурыл, сусæг хъæлæс дæттынæй кæнæ æндæр æмнысанон мадзæлтты æххуысæй, кæцытæ дæттынц сæрибарæй хъæлæс кæныны бар.

УАЦ 22.

Алы адæймагæн дæр, куыд æхсæнады уæнгæн, ис бар социалон æххуысæн, стæй йæ намысы, хибарæй рæзты экономикон æмæ культурон уавæрты национ, æхсæнадамон æмæ алы паддзахады мадзæлтты æххуысы бар.

УАЦ 23.

Алы адæймагæн дæр ис фæллой кæныны бар, хибарæй куыст равзарынаен, рæстдзæвин æмæ зæрдæмæдзæугæ куыстадон уавæртæн, стæй хи æгуыстæй бахъхъæнынаен.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæ куыстæн æмбæлгæ мызд райсынаен.

Алы кусæгæн дæр ис бар æмбæлгæ хæрзиуæг райсынаен, кæцы фаг кæна йæхицæн дæр æмæ йæ бинонтæн дæр, æмæ кæцы æххæстгонд цæуа хъæугæ заманы æндæр социалон мадзæлттæй.

[Missing 23.4]

УАЦ 24.

Алы адæймагæн дæр ис бар улæфынаен æмæ йæ рæстæг æрвитынаен, уимæ кусæн бон æмбæлгæ къаддæр кæнынаен æмæ фидгæ æрвылазон улæфæн рæстæгæн.

УАЦ 25.

Алы адæймагæн дæр хъуамæ уа ахæм царды уæлвæз, уырдаем хауынц хæрд, дзаума, цæраенбынат, медицинон æххуыс, æмбæлгæ социалон æххуыс, кæцытæ хъæуынц æнаениздзинад хъахъхъæнынаен йæхицæн æмæ йæ бинонтæн, æгуысты рæстæджы æххуысы бар, рынчынаей, сахъатæй, идæдзæй, зæрондæй кæнæ æндæр исты хабары, йæхицæй æнаразгæ фадæтты.

[Missing 25.2]

УАЦ 26.

Алы адæймагæн дæр ис ахуырады бар. Ахуырад хъуамæ уа лæвар, æппынкъаддæр райдайæн æмæ астæуыккаг ахуыргæнаендæтты. Æнаæмæнг хъуамæ уа райдайæн ахуырад. Техникон æмæ профессионалон ахуырадмæ хъуамæ уа иумæйагæй æнцон бацаеуæн, уæллаг ахуырад дæр хъуамæ уа ахæм, æцæг алкæй зонындзинæдты бындурыл.

[Missing 26.2]

[Missing 26.3]

УАЦ 27.

Алы адæймагæн дæр ис бар æхсæнады культурон царды архайын, аивадæй зæрдæрухс уын, зонадон прогреммы архайын æмæ йæ фæстиуджытæй пайда кæнын.

Алы адæймагæн дæр йæ бон у моралон æмæ материалон бартæ, кæцытæ сты йæ зонадон, литературон кæнæ аивадон куысты фæстиуджытæ бахъахъæнын.

УАЦ 28.

Алы адæймагæн дæр ис бар социалон æмæ æхсæнадæмон фæткæн, кæцыйы ацы Декларацийы æвдыст бартæ уыдзысты æнаехъæнæй æххæстгонд.

УАЦ 29.

Алы адæймагæн дæр ис хæстæ æхсæнады раз, æрмæст кæцыйы ис йæ сæрибар æмæ æххæст царды мадзæлттæ.

Йæ бартæ æххæстгæнгæйæ алы адæймаг дæр хъуамæ уа йæ бартæй хицæн æрмæст законмæ гæсгæ, иннæ адæмы бартæ æмæ домæнтæ, æхсæнадон фæтк æмæ амонд бахъахъхъæныны тыххæй демократон æхсæнады.

[Missing 29.3]

УАЦ 30.

Ацы Декларацийы фыст уацтæ хъуамæ ма уой æмбæрст куыд лæвæрд бартæ цавæрдæр паддзахадæн, адæмы къордæн кæнæ хицæн адæймагтæн исты архайд аразын, кæцы цæуа ацы Декларацийы æвдыст барти ныхмæ.

Ирон текст ныффыста Бутаты Хъазыбег Таймуразы фырт.